

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ МЕРЕЖЕВИХ СТРУКТУР: БЕЗПЕКОЗНАВЧІ КОНТЕКСТИ

COMPLEX ASSESSMENT OF INFORMATION AND ANALYTICAL SUPPORT OF NETWORK ENTERPRISES: SECURITY CONTEXTS

Гевко В.Л.

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри менеджменту у виробничій сфері,
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя

Gevko Volodymyr

PhD in Economics, Associate Professor, Doctoral of the
Department of Management in Production,
Ivan Puluj Ternopil National Technical University

У статті проаналізовано сутнісну характеристику управління підприємствами мережових структур, що узгоджує реалізацію функцій планування та регулювання взаємостосунків як учасників мережі, так і потенційних споживачів. Виділено основні завдання інформаційно-аналітичної системи підприємств мережових структур в сучасних умовах, інтерпретовано змістовно-типологічні концепції. На основі проведених досліджень здійснено комплексне оцінювання інформаційно-аналітичного забезпечення індикаторів фінансової безпеки підприємств. На основі цього сформовано модель економічної ефективності впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємств мережових структур.

Ключові слова: підприємства мережових структур, мережева взаємодія, система мережевої структури, інформаційно-аналітична система, фінансова безпека підприємств.

В статье проанализирована сущностную характеристику управления предприятиями сетевых структур, что согласовывает реализацию функций планирования и регулирования взаимоотношений как участников сети, так и потенциальных потребителей. Выделены основные задания информационно-аналитической системы предприятий сетевых структур в современных условиях, интерпретированы содержательно-типологические концепции. На основе проведенных исследований осуществлено комплексное оценивание информационно-аналитического обеспечения индикаторов финансовой безопасности предприятий. На основе этого сформирована модель экономической эффективности внедрения системы информационно-аналитического обеспечения финансовой безопасности предприятий сетевых структур.

Ключевые слова: предприятия сетевых структур, сетевое взаимодействие, система сетевой структуры, информационно-аналитическая система, финансовая безопасность предприятий.

The analysis of essential characteristic the management at enterprises of network structures, which coordinates the implementation of the functions at planning and regulation of interactions both network participants and potential customers. It is proved that one of directions the functioning at information-analytical systems of business structures is the use of innovative solutions the information and communication component, aimed at ensuring the balance at interests of network participants and ensuring financial security among them. The main tasks of the informational and analytical system at enterprises of network structures are allocated, in particular: support for customer orientation, deployment of a distributed network organization, achievement of competitive advantage, control over a part of the market segment, ensuring business stability, etc. in modern conditions. It is substantiated that the information and analytical system of the enterprises at network structures allows carrying out complex automation the activity of data at entrepreneurial structures, which have a number of essential features, caused by the basic concepts of their construction. On the basis of conducted research, a comprehensive assessment of the information and analytical support of financial security indicators at enterprises was conducted. On the basis of which a model of economic efficiency from the introduction of a system informational and analytical provision of financial security the enterprises at network structures has been formed, and it is proposed to consider as a complex of interconnected mechanisms and methods of organization at separate elements of structural and logical aspects of information and analytical support in the context of strengthening the security science component.

Key words: enterprises of network structures, network interaction, system of network structure, information-analytical system, financial security of enterprises.

Постановка проблеми. В умовах нестабільності зовнішнього середовища функціонування підприємств мережевих структур, коли брак ресурсів фінансування їх діяльності стає загрозою не тільки здатності підтримувати процес розширеного відтворення, але й їх життєздатності, все більшої актуальності набувають питання захисту інтересів підприємства від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх загроз. В сучасних трансформаційних умовах відомим фактом є те, що інформаційно-аналітичне забезпечення підприємств мережевих структур – це не одиничний процес. Отже, розглядати його необхідно як комплекс взаємопов'язаних механізмів та методів організації окремих елементів структурно-логічних аспектів інформаційно-аналітичного забезпечення в контексті зміцнення фінансової безпеки. Слід відзначити, що дослідження проблематики фінансової безпеки підприємств мережевих структур набуває особливої актуальності у зв'язку з подорожчанням ресурсної бази, збільшенням енергоємності виробництва, економічною кризою в країні та постійним коливанням цінової політики на готову продукцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення ґрунтовних напрацювань інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств у системі фінансової безпеки зроблено в працях О. Балана, О. Барановського, О. Вівчар, С. Гриценка, Г. Дмитренка, О. Єрмакової, В. Захарченка, В. Кириченка, Л. Ліпича, Т. Максименка, С. Оборської, Р. Ривкіна, В. Усачева, К. Франкич, Н. Чухрай, О. Яремчук та інших вчених.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Звертаємо увагу на те, що дослідження комплексної проблематики інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств мережевих структур на основі оцінювання безпекості компоненти залишилось поза полем зору вітчизняних науковців. Саме тому ми виокремили актуальність наукових досліджень.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є обґрунтування комплексного оцінювання інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств мережевих структур в контексті безпекості компоненти. На основі цього сформовано модель економічної ефективності впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємств мережевих структур.

Виклад основного матеріалу дослідження. Звертаємо увагу на те, що сучасні трансформаційні системи спричиняють посилення ролі інформаційно-аналітичного забезпечення системи підприємств мережевих структур, які вимагають розроблення та застосування нових методів. Одним з напрямів функціонування інформаційно-аналітичних систем підприємницьких структур є використання інноваційних рішень інформаційно-комунікаційної

компоненти, спрямоване на забезпечення збалансованості інтересів учасників мережі загалом та фінансової безпеки зокрема.

На основі проведених досліджень встановлено, що управління підприємствами мережевих структур – це складний процес, який узгоджує реалізацію функцій планування й регулювання взаємостосунків як учасників мережі, так і потенційних споживачів [6]. Основними завданнями такої інформаційно-аналітичної системи підприємств мережевих структур є підтримка спрямованості на клієнтів, розгортання розподіленої мережевої організації, досягнення конкурентної переваги, контроль над частиною сегменту ринку, забезпечення стабільності бізнесу тощо.

Продовжуючи логіку нашого дослідження, відзначаємо, що інформаційно-аналітична система підприємств мережевих структур дає змогу виконувати комплексну автоматизацію діяльності цих підприємницьких структур, які мають низку суттєвих особливостей, обумовлених базовими принципами або концепцією їх побудови [3].

Концепція ERP (Enterprise Resource Planning) є фактичним стандартом сучасних інформаційно-аналітичних систем підприємств мережевих структур у світі. ERP призначена для планування ресурсів підприємства, автоматизації обліку та управління. ERP-системи будуються за модульним принципом, охоплюючи помірно практично всі ключові моменти діяльності компанії.

Концепція SCM (Supply Chain Management) реалізує нову технологію управління, описану стандартом CSRP (Customer Synchronized Resource Planning), який передбачає наявність у системі можливостей управління зовнішніми відносно підприємств мережевих структур елементами.

SCM – це управління розширеним виробничим процесом, тобто не тільки внутрішніми ресурсами підприємств мережевих структур, але й важливішими зовнішніми (наприклад, облік замовників у замовників та постачальників у постачальників).

Концепція MRP (Material Requirement Planning) планування потреб в матеріалах – це комп'ютерна методологія, створена для планування виробництва й управління запасами.

Концепція MRP II (Manufacturing Resource Planning) II – це метод планування виробничих ресурсів. MRP II є концепцією, яка лежить в основі систем класу ERP, закономірним розвитком стандарту MRP. Головною відмінністю від попереднього стандарту є автоматизація тих сфер діяльності, від яких залежить поповнення або витрата матеріалів. У MRP II вже є функція планування виробничих потужностей (Capacity Requirements Planning, CRP), яка пов'язує можливості виробництва з потребами в матеріалах [4].

Серед найвідоміших закордонних інформаційних систем управління підприємств мережевих структур слід назвати такі, як MANMAN/X і CAS (Computer Associates, США); SAP R/3 (Німеччина); BAAN (Голландія); SCALA (Швеція); PRODIS; Галактика (СНГ).

Слід відзначити, що ефективність будь-якого підприємства мережевих структур значною мірою залежить від повного, достовірного та своєчасного інформаційно-аналітичного забезпечення. В таких умовах за ефективного управління система інформаційно-аналітичного забезпечення приведе до підвищення рівня управління прибутком, як наслідок, зміцнення фінансової безпеки [1; 3].

З практичної точки зору відзначаємо, що провідні промислові підприємства Тернопільщини, такі як ТОВ «Термобуд плюс», ТОВ «Т-ПС», ТОВ «РМК», у своєму складі створили окремі інформаційно-аналітичні підрозділи, що займаються збиранням, обробленням та інтерпретацією необхідної інформації про внутрішнє та зовнішнє середовище. Їх досвід свідчить про те, що створення системи інформаційно-аналітичного забезпечення на підприємстві супроводжується певним збільшенням як його матеріальних

активів (наприклад, апаратного забезпечення), так і насамперед нематеріальних активів.

Аналіз окремих аспектів діяльності інформаційно-аналітичних підрозділів провідних тернопільських підприємницьких структур дає змогу встановити, що одним з визначальних індикаторів фінансової безпеки цих підприємств є показники прибутковості. Отже, на основі проведених аналітичних досліджень можна відзначити позитивну тенденцію діяльності підприємств Тернопільської області, що підтверджується одержанням ними прибутку впродовж 2013–2017 рр., сума якого у 2017 р. становила 1 437 000,4 тис. грн., тобто збільшилась порівняно з 2013 р. на 1 265 816 тис. грн. Зменшення суми чистого прибутку у 2015 р. порівняно з 2014 р. на 237 638 тис. грн., або на 57,13%, пов'язане зі значним зростанням витрат, зокрема адміністративних, фінансових, витрат на збут. Щодо рентабельності всієї діяльності, то за 2017 р. порівняно з 2016 р. спостерігається зростання на 5,7 тис. грн., або на 32,39%. Аналізуючи рентабельність операційної діяльності, що визначається як відношення фінансового результату від операційної діяльності до витрат операційної діяльності, також спостері-

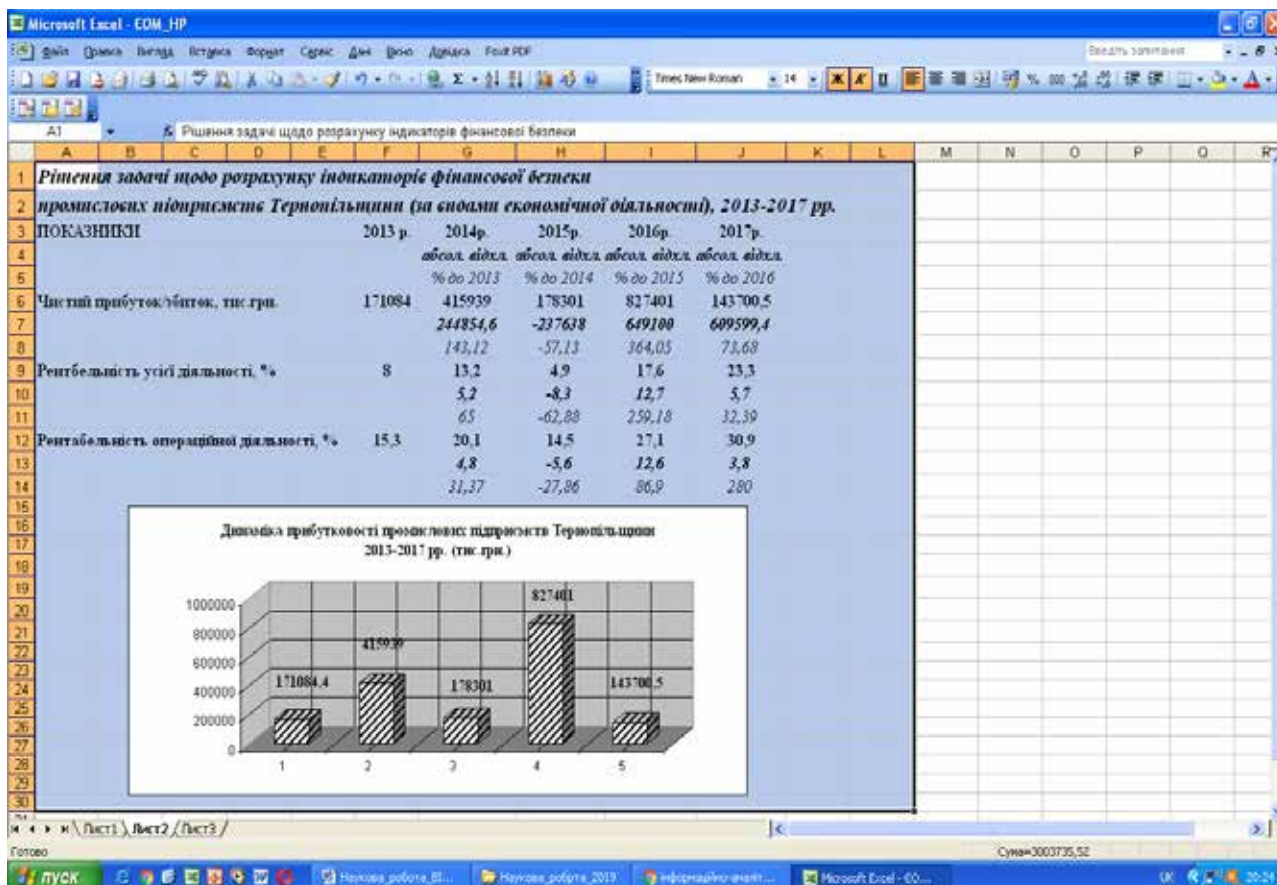

Рис. 1. Результати оброблення інформації на основі застосування оцінювання індикаторів фінансової безпеки підприємств Тернопільщини за видами економічної діяльності

Джерело: розраховано автором

Рис. 2. Економічна ефективність впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємств мережесевих структур

Джерело: авторська розробка

гаємо зростання у 2016 р. порівняно з 2015 р. на 12,6 тис. грн., або на 86,9 %, що є свідченням зниження стійкості та стабільності фінансового стану, загрозою фінансовій безпеці, а також пов'язане з політичними та економічними потрясіннями в Україні впродовж 2015 р.

Слід відзначити, що на основі застосування програми ЕОМ, використовуючи фактичні дані звітності досліджених підприємницьких структур, ми сформували результати оброблення інформації на основі застосування індикаторів фінансової безпеки підприємств Тернопільщини за видами економічної діяльності (рис. 1).

В умовах турбулентності економічних процесів для ефективної системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємств, на нашу думку, необхідно, щоб існував інформаційно-аналітичний підрозділ, що є складовою служби безпеки, функціями якого є захист будь-якої інформації відповідного

підприємства, висвітлення специфіки функціонування всередині та поза межами підприємства, вчасне одержання випереджальної інформації про життєво важливі для підприємства процеси, виявлення засобів її оптимального застосування [5].

Висновки. Резюмуючи вищеописане, пропонуємо економічну ефективність впровадження системи інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємств мережесевих структур розглядати в такій інтерпретації (рис. 2).

Таким чином, правильно побудована система інформаційно-аналітичного забезпечення дає змогу досягти високого рівня фінансової безпеки підприємств з використанням інноваційних технологій та врахуванням низки факторів, що впливають з вищеназваних показників економічної ефективності та специфіки функціонування підприємств мережесевих структур.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Білокомірова Я. Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємницької діяльності. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2014. № 29. С. 308–312.
2. Вівчар О. Прагматизм прискорення бізнесу при моніторингу його економічної безпеки в контексті трансформаційних змін. *Сталий розвиток економіки*. 2014. № 1 (23). С. 194–199.
3. Завора Т., Пустяк О. Методичні засади формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Наука й економіка*. 2015. № 1. С. 139–146.
4. Заремба В. Інтегрована система організаційних механізмів маркетингового управління діяльністю підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 15. С. 82–87.
5. Кіслов Д. Інформаційні війни: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. 300 с.
6. Смоляр Л. Мережесеві структури як сучасна форма організації економічної діяльності. *Ефективна економіка*. 2012. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1660>.